

KS. KRZYSZTOF GONET¹

„O FIDKAR I FIDSERW MÓWIONO POZYTYWNIEM...”

W dniach 24-26 listopada 2004 roku w Warszawie (w salach gościnnej Biblioteki Narodowej) odbyła się VI ogólnopolska konferencja „Automatyzacja bibliotek publicznych”. Konferencję tę współorganizowała Komisja Automatyzacji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz Biblioteka Publiczna m. St. Warszawy – i Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego. Warto odnotować dwa ważne dla Federacji FIDES wątki, które pojawiały się w wystąpieniach prelegentów i to jest celem tego zestawienia cytatów z opublikowanych materiałów z tej Konferencji².

Pierwszy z tych wspomnianych wyżej wątków to pozytywna ocena nowych narzędzi komputerowych FIDKAR i FIDSERW opracowanych na zlecenie Federacji FIDES. Te pozytywne oceny formułował w swoim wystąpieniu Pan dr Władysław Kolasa z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Akademii Pedagogicznej w Krakowie³. Wystąpienie to było kolejnym już (po poprzedniej takiej konferencji dwa lata wcześniej) bardzo praktycznym porównaniem

¹ Dyrektor Biura ds. Rozwoju i Komputeryzacji Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES. Absolwent Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Warszawskiego.

² Górka, Elżbieta red. tomu (2005). *Automatyzacja bibliotek publicznych : materiały z ogólnopolskiej konferencji „Automatyzacja bibliotek publicznych” Warszawa, 24-26 listopada 2004*. Warszawa: Wydaw. SBP, 222, [2] s. : rys., wykr.

³ Kolasa, Władysław Marek (2005). *Polskie systemy biblioteczne dla małych i średnich bibliotek publicznych (Suplement 2004)*. W: Górka, Elżbieta red. tomu (2005). *Automatyzacja bibliotek publicznych : materiały z ogólnopolskiej konferencji „Automatyzacja bibliotek publicznych” Warszawa, 24-26 listopada 2004*. Warszawa: Wydaw. SBP, s.93-110.

polskich programów komputerowych dla małych i średnich bibliotek. Wystąpienie to było bardzo oczekiwane przez uczestników Konferencji, gdyż prelegent znany już jest ze swojej kompetencji w tej materii i wielkiego obiektywizmu. Pragniemy przytoczyć kilka fragmentów tego referatu, które dotyczyły FIDKAR'a i FIDSERW'a.

W części „2. Zmiany w programach (nowe funkcje, moduły, wsparcie)” prelegent opisując zmiany w programie MAK powiedział:

Powstały także dwa zupełnie nowe moduły. Dzięki wysiłkom Federacji FIDES działają już w wersjach testowych: FIDSERW (serwer Z 39.50 do baz MAK, jest częścią MAK'a [dodatkowym modulem]) i FIDKAR (bramka Z 39.50 dla różnych baz; moduł niezależny do zastosowania dla różnych systemów i formatów, a w szczególności ich łączenia i integracji). Warto zwrócić uwagę na te produkty, gdyż stanowią one swoisty przełom na rynku. Dzięki serwerowi FIDSERW otrzymujemy możliwość:

- *udostępniania baz MAK różnym katalogom centralnym (np. KaRo),*
- *tworzenia własnych katalogów centralnych MAK (regionalnych, miejskich, gminnych),*
- *udostępniania baz wzorcowych MAK innym systemom (SOWA, VIRTUA, PROLIB, ALEPH, LIBRA, PATRON).*

Właściwość ta znajdzie niebawem zastosowanie przy budowie specjalnej wersji NUKAT dla biernych użytkowników (MAK, SOWA, LIBRA i in.). Warto też dodać, że serwer obsługuje bazy w dowolnym formacie (MARC 21, MARC BN, UNIMARC i inne), jest samodzielny (do pracy nie wymaga programu MAK), tani (ok. 150 PLN), wydajny, szybki i łatwy do administrowania.

FIDKAR z kolei, jako uniwersalna bramka Z 39.50 stwarza możliwość:

- *integracji wielu baz bez konieczności ich konwersji, np. połączenie kilku baz w różnych wersjach, formatach lub systemach,*
- *tworzenia własnych katalogów centralnych, łączących różne systemy, np. MAK, LIBRA, PATRON, SOWA, HORIZON, VIRTUA i inne (dobre rozwiązanie dla sieci regionalnych, miejskich, gminnych),*

– integracji OPAC z lokalnymi bazami danych (podobnie jak FirstSearch w OCLC).

Jest przy tym tani (ok. 500 PLN), skalowalny, konfigurowalny, łatwy do administrowania oraz daje w porównaniu z MAKWWW nowe możliwości wyszukiwawcze (wyszukiwanie złożone i łączenie zapytań operatorami Boole'a)⁴.

W części „4. Ku ocenie” uczestnicy mogli usłyszeć:

Pozycję MAK'a znacznie wzmocniły FIDKAR i FIDSERW oraz fakt, że MAK został wybrany jako system do obsługi repliki NUKAT dla biernych użytkowników, nad którą trwają prace testowe⁵. (Zob. [NUKAT – testy MAK]⁶).

We wnioskach końcowych Pan dr W.M. Kolasa stwierdził:

Wolno wylania się nowy standard w zakresie prezentacji. Zapoczątkowana przez KaRo konstrukcja złożona z serwera Z 39.50 i multiwyszukiwarki znalazła godnych tanich następców; powstają lub powstały serwery Z 39.50 dla małych systemów (MAK – dostępny, SOWA, LIBRA, PATRON – w trakcie opracowania) i uniwersalne bramki (FIDKAR). Typologia ta – dodajmy – stwarza możliwość integracji wielu baz, systemów, formatów, a w ślad za tym możliwość integracji bibliografii regionalnej, tworzenia łatwych do zarządzania katalogów lokalnych i regionalnych katalogów centralnych⁷.

Drugi wątek wypowiedzi na tej Konferencji, który pragniemy zaprezentować dotyczył zagadnienia wykorzystania programu MAK do stworzenia „lustrzanej kopii” Centralnego Katalogu NUKAT. Wątek ten choć pozornie niezwiązany bezpośrednio z Federacją FIDES jest jednak dla nas ważny. Projekt wykorzystania programu MAK do stworzenia kopii NUKAT stał się realny dzięki opracowaniu na zlecenie FIDES modułu Z 39.50 do baz programu MAK. Dzięki niemu

⁴ Ibidem, s. 99-100.

⁵ Tryb dostępu: <http://www.fides.org.pl/fidkar/index.php> [odczyt: 03.08.2005].

⁶ Ibidem, s. 105.

⁷ Ibidem, s. 109.

z kopii NUKAT w postaci bazy MAK biblioteki będą mogły kopiować wzorcowe opisy do swoich lokalnych katalogów.

Pomysł ten został zaprezentowany w wypowiedziach autora tego zestawienia, ks. K. Goneta oraz dr W.M. Kolasy.

Ks. Gonet w swoim wystąpieniu powiedział:

FIDKAR i FIDSERW mogą mieć bardzo wiele zastosowań. Wydaje się, że dzięki tym programom można będzie utworzyć kopię NUKAT pod programem MAK. Taka „lustrzana” kopia pozwoli na swobodne przeglądanie tej bazy oraz kopiowanie z niej opisów poprzez protokół Z 39.50 bez konieczności dodatkowego zakupu drogich „klientów” programu VIRTUA. Będzie to szansa szerokiego udostępnienia NUKAT dla mniejszych bibliotek, takich jak liczna rzesza bibliotek publicznych⁸.

Pan dr W. M. Kolasa we wnioskach końcowych swojego wystąpienia również informuje o tym projekcie:

Wolno, lecz sukcesywnie poszerza się grupa użytkowników kopiujących gotowe rekordy przez klientów Z 39.50. (...) Aby w pełni rozwiązać problem danych podjęto także prace testowe nad udostępnieniem repliki NUKAT dla użytkowników biernych; baza taka – jak już wspomniano – jest testowana z wykorzystaniem systemu MAK. W przyszłości będą z niej mogły korzystać dowolne systemy (LIBRA., MOL, PATRON, SOWA, VIRTUA, ALEPH,...), które obsługują format MARC 21 i mają klienta Z 39.50⁹.

O tym, że projekty te mają szansę realizacji niech świadczy to co powiedziała Pani Maria Burchard, Dyrektor Centrum NUKAT na zakończenie swojego wystąpienia na tej Konferencji:

Rozważane jest w Centrum NUKAT utworzenie na komputerze PC lustrzanej kopii bazy NUKAT, wykorzystanie do jej obsługi darmowego oprogramowania bibliotecznego lub np. oprogramowania

⁸Gonet, Krzysztof ks. (2005). Czy FIDKAR jest konkurencją dla KaRo? W: Górska, Elżbieta red. tomu (2005), s. 111.

⁹Kolasa, Władysław Marek (2005), s.109.

MAK. Tak udostępniona baza NUKAT mogłaby stać się powszechnie dostępnym źródłem danych dla bibliotek niewielkich wykorzystujących w katalogach lokalnych rozmaite oprogramowanie. Zapewne w interesie producentów tych rozmaitych systemów byłoby przygotowanie narzędzi zapewniających komunikację pomiędzy oprogramowaniem kopii NUKAT, a poszczególnymi własnymi systemami. W przypadku wykorzystania do jej obsługi np. oprogramowania MAK możliwe byłoby także wykorzystywanie rekordów z CKHW NUKAT. Centrum NUKAT może się podjąć utworzenia, prowadzenia i codziennego aktualizowania takiej lustrzanej bazy NUKAT, nie ma jednak środków na zakupienie sprzętu, ani też podstaw do ubiegania się o fundusze na ten cel. O otwarcie tego dodatkowego okna danych w katalogu NUKAT może powinny zadbać biblioteki nieuczestniczące we współkatalogowaniu, a zainteresowane pobieraniem gotowych danych do swoich katalogów lokalnych¹⁰.

¹⁰Burchard, Maria (2005). Katalog centralny NUKAT – a małe biblioteki. W: Górska, Elżbieta red. tomu (2005), s.130